

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (LETO) XXVI. (20)

No. (štev.) 36

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

7. septembra 1967

Socialistična družba še naprej samo načrt

Razlika med gospodarskim napredkom v Evropi v svobodnih demokratičnih državah in v državah s komunističnim dirigiranim gospodarstvom je posebno vidna ob primerjavi uspehov med dvema ustanovama: med Evropsko gospodarsko skupnostjo na Zahodu in „Svetom za vzajemno gospodarsko pomoč“ na komunističnem Vzhodu.

Po končani vojni je svetovna dobrodelna pomoč prihajala v Evropo v velikih količinah. Deležne so je bile tudi komunistične države. Od vojne gospodarsko skoro uničene zahodnoevropske države so se močno opomogle z Marshallovim načrtom. Zmagovite zahodne demokratske sile v poraženih državah v Evropi niso iskale nobenih gospodarskih koristi ter vanje tudi niso prihajale z osvojevalnimi nameni.

Povsem drugače je bilo na Vzhodu, kjer se je sovjetski armadi posrečilo prodreti in osvojiti Evropo. Povsod je nastopala kot najokrutnejši zmagovalec, ki je podjarmljenim državam z vso brezsrčnostjo vsiljeval sovjetske politične in gospodarske načrte. Tedanje početje sovjetskih oboroženih sil, ki se ga vsi evropski narodi, med katere je stopil sovjetski škorenj, še danes spominjajo z grozo. Je mogoče označiti za popolno ropanje zasadenih držav. Saj so iz njih odvažali v Sovjetsko zvezo kar cele industrijske obrate.

Kjerkoli so zagospodovali sovjeti, so povsod domačim oblastem ukazali, da so morali gospodarsko in industrijsko dejavnost prilagoditi sovjetskim gospodarskim načrtom. Ves izvoz teh držav je bil usmerjen v ZSSR, cene zanj so si določali sovjeti sami. Tako so n. pr. v Bolgariji plačevali za 1 kg rožnega olja 110 dolarjev, cena na svetovnem trgu je pa bila zanj 1200 dolarjev. Nobena satelitska država tudi ni mogla sama trgovati z ostalim svetom. Ta posel je bil določen samo za sovjetce.

Proti Marshallovemu načrtu, ki je kazal vedno lepše uspehe na zahodu Evrope, so sovjeti leta 1949 ustanovili svoj Svet za vzajemno gospodarsko pomoč — COMECON. Pravila zanj so bila izdelana in podpisana šele 10 let pozneje v letu 1959. V to komunistično gospodarsko skupnost so bile vključene naslednje komunistične države: Albanija, Bolgarija, Čehoslovaška, Madžarska, Romunija, Vzhodna Nemčija, Poljska in Sovjetska zveza.

S Svetom za vzajemno gospodarsko pomoč je hotel Stalin predvsem ublažiti nezadovoljstvo v satelitskih državah nad sovjetsko kolonialno politiko, po kateri so morali sateliti izdelovati to, kar je potrebovalo sovjetsko središče. Države ustanoviteljice COMECONA so se namreč obvezale, da bodo upoštevale navodila osrednjega Sveta v Moskvi ter da ga bodo tudi stalno obveščale o gospodarskem položaju v svojih državah. Gospodarska podreditev satelitskih držav Moskvi je ostala tako v veljavi tudi po ustanovitvi te komunistične gospodarske skupnosti. Sovjetska zveza si jih je na razne načine tako močno navezala nase, da enostavno ne morejo od nje. Kajti po satelitskih državah je ustanovila mešane gospodarske družbe, v katere je vlagala polovico kapitala. V njih je ZSSR imela polovico vodilnega osebja z diplomatsko nedotakljivostjo. Te družbe so imele prednosti glede delovne sile in dobave surovin, bile so oproščene plačevanja davkov, s čemer so sovjeti načrtno hromili finančno moč prizadetih držav. Z mešanimi gospodarskimi družbami so sovjeti dobili ne samo vpliv na vso gospodarsko dejavnost satelitskih držav, ampak tudi popolno nadzorstvo. Potem, ko so sovjeti temeljito izropali države, v katerih so se ustalili, so jih tudi politično povsem podredili Moskvi.

Zaradi takega nastopanja sovjetov proti satelitskim državam se je v njih začelo vedno glasneje oglašati nezadovoljstvo proti Moskvi. Leta 1957 so zato sovjeti satelitom malo popustili ter jim dovolili, da so lahko posamezne satelitske države same izdelovale svoje gospodarske načrte, katere so potem v Moskvi samo usklajevali. Naslednje le-

ARABSKA VRHUNSKA KONFERENCA

Na arabski vrhunski konferenci v sudanski prestolnici Hartumu so arabski kralji, predsedniki in njihovi zunanji ministri pretekli teden razpravljali o „odpravi posledic arabsko—izraelske vojne“.

Sirija je konferenco bojkotirala, ker je ugotovila, da bodo ostale arabske države zavrgle iraški predlog, po katerem naj bi polne tri mesece, kakor so se pred tedni na konferenci v Bagdadu dogovorili arabski zunanji ministri, vse arabske države vztrajale na prepovedi izvažanja petroleja na Zahod, medtem ko naj bi za ZDA, Anglijo in Zahodno Nemčijo prepoved obveljala za trajno.

Uspešna je bila za Arabce ta konferenca v toliko, v kolikor sta se Egipt in Saudijeva Arabija dogovorila končati medsebojno vojno v Jemenu. Egipt in Saudijeva Arabija sta se v Jemenu

spopadli leta 1962, ko je Nasser podprl republikanske upornike proti jemenski monarhiji, kralj Fejsal pa je podprl jemenskega kralja. Nasser in Fejsal sta se sedaj dogovorila, da bosta umaknila svoje vojaške oddelke iz Jemena, kjer naj kralj izvede plebiscit. Jemenski kralj je nasprotoval predlogu o plebiscitu, ker je to vmešavanje v jemenske notranje zadeve.

Na konferenci so se Arabci tudi dogovorili, da bodo odpravili vsa tuja oporišča v svojih državah. Prizadete bodo ZDA, Anglija in Francija.

Glede pogajanj z Izraelom so se dogovorili, da bodo poskušali ta problem reševati preko organizacije ZN, ki se bo sredi tega meseca spet sestala na zasedanje. Direktne pogajanja z Izraelom pa nobena arabska država trenutno še noče odn. ne tvega začeti.

Titova diplomatska ofenziva

Jugoslovanski komunistični diktator Tito je v zvezi z izraelsko—arabskim spopadom razvil veliko diplomatsko ofenzivo, ki jo taktično spreminja, kakor kažejo prilike.

Tako je v dneh vojne med Izraelom in Arabci vsa Titova komunistična propaganda delala s polno paro proti Izraelu in za Arabce, predvsem za Nasserja, ker so bili Tito in njegovi pričani, da je zmagal Nasserju in drugim Arabcem zagotovljena odn. da je Izraelov poraz neizbežen.

Ko so se dogodki zavrteli ravno obratno, se je Tito z Jugoslavijo znašel na strani premagancev. Zaigran je bil na popolnoma napačno karto, kar so spet občutili jugoslovanski narodi, ko je režim začel zbirati „prstovoljne“ dajavce za poražene Arabce. Celo pošiljke slovenske, hrvaške in srbske krvi so odhajale v arabske dežele, da bi z njimi pomagali zanesenjaškemu Nasserju in drugim arabskim lahkomišelnim vodjem lajšati krizo, v katero so zapeljali svoje zaostale narode.

Istočasno je Tito verno sporočil v Moskvo, kar so mu zaupali poraženi arabski veljaki ter se spreminjal v modreca, ki bo reševal bližnjevzhodno krizo. V Beogradu so skovali „moder“ načrt: Izrael naj umakne svoje vojaške oddelke za meje, ki jih je imel pred začetkom junijske vojne, štiri velesile ali pa ZN pa bodo jamčili za obstoj in varnost Izraela. Izraelske ladje bodo tudi smele pluti skozi Sueški prekop.

V Beogradu so hitro napravili več kopij tega načrta ter je Tito razposlal svoje sle na vse strani sveta: V Washington je poslal svojega zunanjega ministra Nikezića, v Paris bivšega podpredsednika Popovića, v latinsko Ameriko Svetozarja Vukmanovića-Tempa (najprej k čilskemu predsedniku Frei, od tam pa v Mehiko in druge južnoameriške države), Pavličevića pa v Addis Abebo k abesinskemu cesarju Hajle Selasiju, medtem ko je po ostalih državah naročil svojim poslanikom, naj pristajajo vladam sporočijo njegov načrt. Celu na Cvrljo v Vatikanu ni pozabili, ki pa Titove spomence papežu zaradi njegovega prehlada še ni mogel izročiti.

V Washingtonu so ugotovili, da Titov načrt nima izgledov na uspeh, ker da ga Arabci ne bodo odobrili zaradi svoje trmaste politike do Izraela. Nasser je, kakor vedo povedati nekatera poročila, pristal na to, da bi smelo izraelsko blago na tujih ladjah pluti skozi Sueški prekop, nčakor pa re izraelske ladje. Doslje so Egipčani zapli trg. To mislijo doseči s še bolj centraliziranim vodstvom in vsaj koordiniranim gospodarskim načrtom, ki naj bi ga izdelale posamezne države, nato pa vse članice COMECONA uskladile. Kot osnova naj bi služila temeljita izmenjava spoznanj in izkušenj ter tesnejše sodelovanje med železarsko in kemično industrijo, glede proizvodnje električne energije, i. p.

Pa bo to težko doseči, ker posamezne satelitske države vedno težje prenašajo moskovsko centralo kot priča Romunija in se skušajo otresti sovjetskega kolonialnega sistema ter hočejo same razpolagati s svojim naravnim bogastvom in industrijo po potrebah svojih držav, ne pa več po diktatu iz Moskve.

V Moskvi pri tem pozabljajo tudi na to: V evropski gospodarski skupnosti posvečajo veliko pozornost ne samo splošni gospodarski dejavnosti Evropske gospodarske skupnosti kot celote, ampak tudi posebnim gospodarskim dejavnostim v posameznih državah, t. j. n. pr. lahki industriji ter obrti vseh vrst. Pri tem se EGS naslanja na najmočnejše gibalno slehernega gospodarstva: na svobodo in privatno iniciativnost.

V COMECONU pa najmočnejša gospodarska in politična sila Sovjetska zveza od vsega početka zasleduje samo svoje cilje in koristi. Tem morajo služiti vse satelitske države, zato gospodarsko in politično ne smejo postati neodvisne, ampak v vedno podrejenem položaju do Moskve. Nobenih znakov ni, da bi se Sovjetska zveza prostovoljno odrekla taki svoji kolonialni politiki.

pa bo to težko doseči, ker posamezne satelitske države vedno težje prenašajo moskovsko centralo kot priča Romunija in se skušajo otresti sovjetskega kolonialnega sistema ter hočejo same razpolagati s svojim naravnim bogastvom in industrijo po potrebah svojih držav, ne pa več po diktatu iz Moskve.

V Moskvi pri tem pozabljajo tudi na to: V evropski gospodarski skupnosti posvečajo veliko pozornost ne samo splošni gospodarski dejavnosti Evropske gospodarske skupnosti kot celote, ampak tudi posebnim gospodarskim dejavnostim v posameznih državah, t. j. n. pr. lahki industriji ter obrti vseh vrst. Pri tem se EGS naslanja na najmočnejše gibalno slehernega gospodarstva: na svobodo in privatno iniciativnost.

V COMECONU pa najmočnejša gospodarska in politična sila Sovjetska zveza od vsega početka zasleduje samo svoje cilje in koristi. Tem morajo služiti vse satelitske države, zato gospodarsko in politično ne smejo postati neodvisne, ampak v vedno podrejenem položaju do Moskve. Nobenih znakov ni, da bi se Sovjetska zveza prostovoljno odrekla taki svoji kolonialni politiki.

Tako bo zgraditev socialistične družbe na osnovah socialističnega gospodarskega sistema ostala še naprej neuradničen načrt, kot priznava razočarano nad dosedanjimi neuspehi COMECONA glavno glasilo madžarske komunistične stranke „Nepszabadsag“.

plenjali izraelsko blago tudi na tujih ladjah, če in kadar so ga našli.

Izrael je Titov načrt zavrnil kot nesprejemljiv.

V Beograd pa je dal Tito sklicati konferenco sovjetskih satelitov, na kateri so razpravljali o pomoči poraženim arabskim državam. Konference se je udeležila tudi romunska delegacija, čeprav je Romunija takoj po izraelsko-

Sklepi konference v Asuncionu

V Asuncionu, v Paragvaju, se je minuli teden zaključila konferenca ALALC-a in MCC-a, s sklepom o ustanovitvi koordinacijske komisije, ki bo skrbela za to, da bo čim prej prišlo do ustanovitve Skupnega latinsko-ameriškega tržišča po vzorcu Evropskega skupnega trga.

V koordinacijski komisiji bosta ALALC in MCC zastopana vsak s petimi delegati. Na zasedanju v Asuncionu pa se zunanji ministri niso mogli sporazumeti o načrtnem postopnem zniževanju carinskih pristojbin v medsebojnem trgovskem prometu. Za naprej se bodo o tem problemu morale še vedno dogovarjati posamezne države vsako leto posebej ena z drugo. Bolivija, Ekvador in Paragvaj so zahtevale, da bi morale biti osvobodene slehernih pristojbin v sosednjih državah, ker so v

IZ TEDNA V TE DEN

Čilске opozicijske stranke ne izbirajo sredstev proti krščansko-demokratski vladi, samo da bi jo onemogočili ter ji preprečili izvedbo njenega obnovitvenega načrta. Prejšnji teden je proti dr. Freijski vladi javno nastopila desničarska Narodna stranka. Izdala je proglas, v katerem dr. Frei grdo napada zaradi brezpogojnega priznanja sedanjega argentinskega vlade, kateri med drugim pripisuje osvajalne namene. Zato bi se čilska vlada po zamisli čilskih desničarjev morala povezati s tistimi južnoameriškimi državami, ki so proti Argentini in Boliviji ter na ta način omejiti vpliv Argentine. Dr. Freijski vladi dalje očita slabost in popuščanje pred Argentino v zadnjih incidentih v prelivu Beagle ter se v tej zvezi zavzema za povečanje kreditov za vojsko, da bi bila kos svojim nalogam. S tem čilski desničarji namigavajo, da bi bilo treba take spore rešiti s silo. Predsednik republike dr. Frei je zaradi takega proglasa, ki povzroča čilu veliko škodo ne samo v domačih zadevah, ampak tudi v mednarodnem pogledu, naročil državnemu tožilu, naj sestavi obtožbo proti vodstvu Narodne stranke. Vse člane vodstva Narodne stranke je dr. Frei dal zapreti, sodišče jih je pa proti položiti kavicje izpustilo na svobodo. Vsi bodo obtoženi hujškanja na upor in spremembo ustavnega stanja ter motenja javnega reda in miru v državi. Freijsva vlada je pa zanikala trditve Narodne stranke, da namerava začeti s čistkami v vojski ter da bo začela nastopati tudi proti ostalim opozicijskim strankam.

V Boliviji je vojska dne 2. septembra zadela na skupino kom. gverilcev ter se z njimi spopadla v kraju Masicuru v pragozdnem področju 177-kilometrov severno od mesta Camiri, v katerem je sedaj razprava proti francoskemu levičarju Debray, emisarju svetovnega komunizma pri bolivijanskih komunističnih gverilcih. V hudem boju je padlo 9 vplivnih partizanov. Med njimi partizanski poveljnik Joahim, Kabanec, poleg njega pa še dva druga Kubanca. Ubita je bila tudi partizanka Tanja, za katero sodijo, da je znana arg. komunistka Gutiérrez Baurer.

V Braziliju so odkrili zaroto proti sedanjem brazilskim oblastem. Pripravljali jo je časnikar Flavio Taveres s pomočjo komunistov, denarna sredstva za izvedbo prevratnega načrta z atentati, sabotažami in gverilci je pa iz Kube posredoval biv. levičarski guverner in poslanec Lionel Brizola, svak odstavljene predsednika dr. Goularta, ki živi v emigraciji v Urugvaju. Zarotniki so imeli namen tudi ubiti sedanjega brazilskega predsednika maršala Costa e Silva ob njegovem obisku Ueberlandiji. Vojaške oblasti so prišle pravočasno na sled široko razpredenemu prevratnemu načrtu ter so spravile v zapor glavne zarotnike.

Odbor za odpravo kolonij pri ZN je obsodil „referendum“, ki ga za 10. t. m. pripravlja britanska vlada v Gibraltarju, kar je v nasprotju s sklepom glavne skupščine iz leta 1966, ki poziva obe državi na nadaljevanje razgovorov, da bi Gibraltar čimprej izgubil značaj britanske kolonije. Proti referendumu je glasovalo 24 delegatov, za samo 2 (Vel. Britanija in Avstralija), glasovanja se je pa vzdržalo 6 članov odbora.

V Moskvi je umrl v 76. letu starosti prvak sovjetskih pisateljev Ilija Ehrenburg. Pod Stalinom je znal tako spretno nastopati, da se je rešil vseh njegovih čistk.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Zunanji minister dr. Nicanor Costa Méndez se je dne 3. t. m. vrnil s sestanka zunanjih ministrov držav Skupnega latinsko-ameriškega trga v Asuncionu v Paragvaju. Ob vrnitvi je dejal, da so bili na konferenci doseženi pozitivni rezultati.

Buenosaireski župan polkovnik Evgenij Schettini je v ponedeljek, dne 4. t. m. izročil predsedniku republike ostavko na svoj položaj. Za njegovega naslednika je bil imenovan brigadni general Manuel Iricibar.

V Buenos Airesu so se cene življenjskim potrebščinam v zadnjih dvanajstih mesecih zvišale za 33.1%.

Guverner provincie Euenos Aires gral Imaz je izdal odredbo, po kateri ne more imeti noben uslužbenec dveh drž. služb. Doslje jih je bilo veliko, ki so poleg državne službe imeli še provin-

cijsko. Po tej odredbi se bo izpraznilo 7500 mest, ki jih ne bodo več zasedli. Po guvernerjevi izjavi je v provinci Buenos Aires toliko uslužbencev, da je šlo zanje 90.8% celotnega proračuna. Ta je znašal 44.000 milijonov, deficit pa 38.000 milijonov. Provincina dolguje dobaviteljem še za leto 1964, tudi nameščenci niso na tekočem s svojimi prejemki. Splošna dejavnost province je bila ohromljena, ker je za vse ostale potrebe v provinci ostalo samo 9.2% provinčijskega proračuna. V provinci je bilo leta 1962 132.000 uradnikov. Naslednje leto 132.385. V letu 1964 je znašalo njihovo število 132.855, naslednje leto se je povzpelo na 146.394 in v letih 1966 jih je bilo 156.453. V zadnjem letu se je število uradnikov znižalo na 144.840. Vseh uradnikov je v provinci skupno z nameščenci v 121 občini 220.000. Se pravi en uradnik na 33 ljudi.

Vse za devize

Vsaki državi so potrebne. Sedanjim komunističnim oblastnikom v Jugoslaviji pa še celo, ko je gospodarstvo po vseh republikah zavoženo ter so potrebe po kritju vedno večjih izdatkov iz leta v leto številnejše. Glavni vir deviznih dohodkov prinaša izvoz. Zato doma izvažajo vse, kar le morejo. Samo, če dobe kupca v inozemstvu. Ze pred leti so pa doma spoznali, da lepe dohodke prinaša tudi turizem. Zato so začeli tej gospodarski panogi v zadnjih letih posvečati vedno večjo pozornost. Da bi privabili čim več inozemskih turistov, zlasti iz zahodnih držav z zdravo in močno valuto, jim dajejo razne ugodnosti. V svojem prizadevanju, da bi privabili čim več znanih osebnosti na letovanje v morskali kopališčih, komunistični oblastniki gredo celo tako daleč, da jim dajejo možnost, da lahko kupujejo najlepše predele ob morski obali ter si na njih postavljajo vile. Ponekod jim zemljišča celo podarjajo, samo da bi na ta način glas o privlačnosti in lepoti njihovega kopališkega kraja prodrli čim dalje v svet. Komunisti v tej akciji dajejo tujcem vedno prednost pred domačini.

TURIZEM — VIR DOHODKOV

Važnost turističnega prometa za jugoslovansko gospodarstvo je razvidno tudi iz Tanjugovega poročila (Delo 19. avgusta 1967), v katerem pravi, da imajo precejšen delež v turističnem prometu tujcev v Jugoslaviji tako imenovani izletniki iz tujine. Med 7,8 milijona tujcev, ki so prišli v Jugoslavijo do konca junija, je bilo več kot 7 milijonov izletnikov. To je v primerjavi z istim obdobjem lani za 50% več. To pa precej nadomesti zmanjšano povečanje stacionarnih turistov — t. j. tujcev, ki v državi prepijo vsaj eno noč.

Iz poročila je dalje razvidno, da je Jugoslavija dobila od mednarodnega turističnega prometa v prvih mesecih letošnjega leta 52 milijonov din. Pri tem Tanjug ugotavlja, da možnosti povečanja izletniškega turizma še daleč niso izkorisčene, ker še vedno primanjkuje ustreznih restavracij in trgovinskih prodajaln.

Turistični promet za mesec julij ni izpolnil pričakovanj. Kot je razvidno iz objavljenih podatkov (Delo, 19. avg. 1967) je bilo v 43 najvažnejših turističnih krajih Slovenije 103.000 nočitev manj kot lani, ko jih je bilo 582.600. Najbolj je zaostajal promet domačih gostov. Le redki kraji v Sloveniji so imeli v letošnjem juliju več turistov kot lani. Ti so Ankarani, Postojna in Maribor, od manjših krajev pa Radovljica, Otočec, Nova Gorica, Murska Sobota in Rateče-Planica.

TUJCI IMAJO PREDNOST

Po letošnjih krajih imajo tujci povsod prednost. Po restavracijah se natakariji niti ne ozrejo, če imajo v lokalu tuje. Zaradi tega se iz leta v leto ponavljajo protesti. Pa nič ne zaležejo. Tujci imajo pač devize, zdrav denar, domačini pa samo dinarje. V lovu za devizami komunistična uprava gre že tako daleč, da opušta razne počitniške kolonije raznih sindikatov iz prejšnjih let, ker mora biti za sprejem tujcev

čim več prostorov na razpolago. Vse mora sloneti tudi na čisti trgovski podlagi. To seveda povzroča nezadovoljstvo. Komunisti si pa zaradi tega ne delajo preveč skrbi.

UGOTOVITVE IZLETNIKA Z ISTRSKE OBALE

To je razvidno iz naslednjega pisma, v katerem je popisano letovanje v nekem izmed istrskih kopaliških krajev v mesecu juliju. Glasi se:

„Najlepši predeli istrske obale so zazidani s počitniškimi vilami. To niso več vile, ampak že pravi dvorci nekaterih inozemcev, pa tudi domačih ljudi, ki so se pod komunisti gospodarsko povzpeli. Med njimi so mogočnjaki sedanje komunistične uprave, nekateri umetniki, ki sodelujejo s komunisti, in obrtniki ter ostali, ki „imajo kaj pod palcem“. Novozgrajene stavbe lepo poživljajo skoraj pusto primorsko krajino. Človek se kar čudi prizadevanju ljudi, kaj vse so postavili za svoje udobje: hiše, hišice, vile, dvorci so obdani z zelenjem vrtov z najrazličnejšimi vrstami cvetlic in grmičevja, ki je značilno za primorsko floro. Povsod lahko opazujete razkošje in udobje posameznikov ter vse to tudi lahko primerjate s pravo revščino, ki jo moramo gledati na periferiji skoro vseh naših mest, kjer ljudje ne žive samo v zasilnih barakah, temveč še v slabših v na silo skupaj znešenih in zbitih kolibah, v starih železniških vagonih ip. To so pereča sodobna vprašanja, ki jih pa sedanji oblastniki puščajo nerešene ob strani. Dostikrat so tudi prekrita s procelji „stolpnice“ in stanovanjskih blokov. Skratka: To so dostikrat sodobne „Potemkinove“ vasi.

Drugo, kar človeka precej prizadene, je dejstvo, da za našega preprostega človeka-delavca in nameščena skoro ne bo več prostora na našem morju in po drugih turističnih središčih. Vse do nedavna so imela razna podjetja in ustanove počitniške domove, kjer so delavci in nameščenci počeni lahko preživljali dopuste. Sedaj se je vse to spremenilo. Veliko podjetij je že opustilo svoje počitniške domove, ki se vedno bolj in bolj komercializirajo, se pravi postavljajo na strogo trgovsko osnovo.

Vsekakor bi bila zanimiva statistika, ki bi povedala, koliko delavcev in ljudi z manjšimi dohodki je letos sploh moglo iti na počitnice na morje ali v kak drug turistični kraj. Po prikazih, ki jih zasledujem v listih, številu domačih turistov izredno pada, narašča pa število tujih gostov. Za naše razmere to gotovo ni vzpodbudno. Toda takšna je pač sedanja prava podoba življenja pri nas. Spet smo postali hlapi tujcev. Spet bi nam bil potreben kak Cankar, ki bi z žgočo besedo opisal ter običal današnji domači konformizem skoraj na vseh področjih javnega, pa tudi zasebnega življenja.

Povsod sem imel priliko opazovati, ko sem hodil zvečer na sprehod, pa sem spotoma zvil v kak lokal, kako so se natakariji kot najbolj ponižni lakajji klanjali tujcem, in šele potem, ko so bili tujci z devizami pogoščeni, smo prišli na vrsto domačini. To so žalostne, a

Kako je do takega zakona moglo priti?

vprašuje ing. Peter Starič iz Ljubljane v pismu uredu. Dela. V mislih ima zakon o osebnih izkaznicah, rojstnih listih ter ostalih uradnih dokumentih, v katerih je bila poleg osebnih podatkov vedno navedena tudi narodnost prizadete osebe. V pismu med drugim ugotavlja naslednje: „Ne govorim samo v svojem imenu, ko se sprašujem, kako je do takega ntrazumljivega zakona moglo sploh priti. Bilo bi zelo zanimivo zvedeti, kakšni nagibi so vodili zakonodavce pri sprejemanju tega zakona. Izpuščanje podatka o narodnosti ne samo

Spor med slovenskimi knjižnimi založbami

Raznim sporom v gospodarski dejavnosti v Sloveniji se je v zadnjem času pridružil spor še med slovenskimi založbami.

Vsa založniška dejavnost doma je pod nadzorstvom komunistične partije. Tako kot vse drugo. Npr. izdajanje listov in časopisov. Nobena nezanesljiva oseba tudi ne more imeti tiskarne. Zelo strogo je tudi nadzorstvo nad prodajo množičnih strojev.

Ker je bila pod komunisti vsa založniška dejavnost vsa leta močno subvencionirana, se posamezne založbe niso dosti brigale za kupce knjig. Čemu tudi, ko je pa vsa leta deficite pokrivala republika z milijonskimi dotacijami. Po uvedbi gospodarske reforme je v tem pogledu tudi pri založbah nastopila sprememba. Subvencija je sicer še ostala, toda močno, močno okrnjena. Za kritje izdatkov je bilo treba iskati novih virov v pridobivanju novih naročnikov za knjižne publikacije in liste. To delo je bilo novo za komunistične založbe. Doma so to stanje označili s svojim jezikom takole: Zaradi zmanjšanja državnih subvencij je prodaja knjige že dalj časa v krizi. To dejstvo je tudi „zaostriło pogoje dela založb, ki so bile prisiljene se opreti na lastno poslovlost, iznajdljivost in zmožnost“. Pri tem so tudi ugotovili, da je tudi neizpodbitno dejstvo, da so knjige drage, da jih ljudje ne kupujejo množično ter da so sredstva, ki jih ljudje odrajtujejo za nakup knjige mnogo manjša od tistih, ki so določena za nakup kave.“

Spričo takega stanja so se slovenske knjižne založbe vrgle v boj za „svoj življenjski prostor“, za pridobivanje naročnikov in bralcev.

Med slovenskimi založbami je ena najmočnejših Mladinska založba v Ljubljani, ki je imela leta 1966 prometa 1,3 milijarde starih dinarjev. Letos so dajo, da bo promet dosegel 2,5 milijard starih din. Kljub redukciji državne subvencije ta dosega še vedno 37 milijonov starih dinarjev.

Da bi Mladinska založba pridobila čim več naročnikov za svoje knjižne izdaje, se je dogovorila s listom Delo za stalni mesečni oglaševalski pomen, ki obliko mesečne priloge pod naslovom Knjige za vas.

resnične podobe iz našega vsakdanjega turistično-gostinskega poslovanja.“

Tako komunistična uprava za tuje devize koristi lastnih državljanov žrtvuje koristim inozemskih turistov. Pri tem je tudi prav nič ne moti, če trpi ta narodna čast in ponos.

„Nekaj nenavadnega, neki silno močan karakter slutim v vašem, četudi tako majhnem narodu. Res ste se v zgodovini obdržali zgolj zaradi svoje kulture, ne zaradi sile; a mislim, da je tak narod nepremagljiv, kajti sleherni nasilnik ve, da si ga podreti ne more; lahko ga samo izbrše, a potem nima več komu vladati.“

Prof. kirurg Michael E. De Bakey iz Baylor University, Houston, USA, na sprejemu na ljublj. magistratu dne 14. avg. 1967, Delo, 19. 8. 1967.

v matičnih knjigah in rojstnih listih, temveč tudi v osebni izkaznici, zelo verjetno pa tudi v vseh drugih dokumentih, bo nedvomno povzročilo, da sploh ne bo več možno ugotoviti, koliko nas je. Kajuh je še imel to možnost, ko je okupatorjem navkljub rekel: „Samo milijon nas je...“ Ali mi morete odgovoriti v kakšnem soglasju je ta zakon z

ustavo SFRJ, ki jamči nacionalno neodvisnost in svobodno izpovedovanje nacionalne pripadnosti? Pošteno bi bilo da tudi širša slovenska javnost da svoje pripombe na ta zakon. Menim, da je vse premalo ljudi odločilo o zadevi, ki bi pravzaprav morala biti predmet široke diskusije, če ne celo referenduma.“

(Delo, 11. avg. 67)

Založba se je z lastniki lista dogovorila, da v dotičnem tednu ne sme biti objavljena v listu nobena knjižna priloga od kake druge slovenske založbe. Zaradi dogovora Mladinske založbe

Slomškova proslava v Buenos Airesu

V nedeljo, 3. t. m. je bila v veliki dvorani Slovenske hiše v Bs. Airesu vsakoletna proslava osnovnošolskih otrok na čast škofu Antonu Martinu Slomšku, očetu slovenske šole.

Dvorana je bila polno zasedena. Sv. mašo je daroval č. g. dr. Alojzij Starec, ki je v pridigi otrokom prikazal štiri najvažnejše dogodke Slomškovega življenja: njegov krst (na njegov rojstni dan), birmo, mašniško posvečenje ter svetniško smrt. Otrokom in odraslim je dr. Starec spet približal Slomškovo svetniško osebnost

Po sv. maši so otroci komaj dočkali, da se je odprla odrska zavesa ter se jim je pred očmi razgrnil čar sveta, v katerem prebivajo palčki. V podzemski jami, daleč v gozdu, sredi vil in palčkov in kljub živahnemu dvornemu norčju (Darinka Dragan) sameva kralj palčkov (Janez Znidar). Tisoč let mineva, ne da bi se kaj spremenilo. Še petje in ples godnih vil z njihovo kraljico (Roza Sušnik) ne spremenijo razpoloženja kralju in njegovim palčkom. Življenje se spremeni, ko zaide v palčkovo kraljestvo deklica Anica (Marta Korošec), ki se je zgubila v gozdu. Ker se boji in hoče nazaj k mami, ji kralj obljubi, da ji bo našel mamico. Ugotovi, da je mamica ljubezen, sreča in zaklad in pošlje svoja svetovalca in dvornega norčka na lov za temi dobrinami.

Skopuh (Franci Korošec) je ljubil možno denarja in to mu kraljev svetovalec izmakne, ker meni, da je našel ljubezen. Ded (Jani Pleško) je povedal

Jubilejno žrebanje Svobodne Slovenije

Darujte za tiskovni sklad Svobodne Slovenije. S tem se boste udeležili jubilejnega žrebanja Svobodne Slovenije, ki bo zadnji teden v oktobru po argentinski državni loteriji.

Glavni dobitek

NAJNOVEJŠI TELEVIZIJSKI APARAT

Opozorite tudi svoje prijatelje in znance na to izredno priliko. Kolikorkrat 300 pešev boste plačali za tiskovni sklad, tolikokrat večja je možnost, da boste tudi dobili najnovejši televizijski aparat.

Še k spominu prvih žrtvam komunistične revolucije pred 25. leti v Sloveniji

POMOR KOZINOVE DRUŽINE

Rev. Vladimir Kozina je v ZDA nedavno izdal dokumentarno brošuro „Comunism as I know it“ (Komunizem, kakor ga poznam). V njem je popisal zlasti komunistične zločine v Zapotoku na Doljenškem.

Odstavek, ki se nanaša na poboj njegovih dveh bratov in staršev, se glasi v prevodu takole:

Moderni mučenec kardinal Alojzij Stepinac, zagrebški nadškof, je izjavil: „Verjemite mi, jaz poznam komunizem. Je satanski totalitarizem terorja! U-pam se trditi isto, odkar sem bil očividec mučeništva in uničenja moje družine.“

Nasprotovali smo komunizmu in njegovi OF (Osvobodilni Fronti) od njegovega začetka. V komunizmu smo videli edino zlo. Kot katoličani nismo mogli sodelovati s to rdečo sodrgo. Moj brat Franc je bil eden od katoliških vodij v naši župniji. Komunisti so to vedeli ter so ga zato poskušali pregovoriti, da bi se pridružil partiji. Obljubljali so mu dobre položaje v partiji. Toda, čim so ugotovili, da ne morejo nič doseči na miren način, so mu komunisti začeli groziti.

Aprila 1942 so komunisti poslali svojega rajbla Artija, da je obiskal Franca. Arti mu je grozil s smrtjo, če se

Franc ne bi hotel pridružiti OF. Moj brat je jezno vpil na Artija: „Ti si upaš trditi, da se vi borite za osvoboditev naše domovine? Vi, komunisti... če naš narod kaj pomeni za vas, zakaj potem morite naše nedolžne ljudi in ropate njihova imetja?“ Franc se je dobro zavedal, kaj je govoril. Vedel je, kaj more pričakovati od tega človeka. Prav tako je Arti vedel, kaj se bo z nami zgodilo. Naše odločno stališče proti komunizmu so smatrali za „zločin proti ljudstvu.“ Zaradi našega nasprotnega preprčanja, zaradi naše katoliške vere, nas je komunistična partija obsodila na smrt.

V petek, 29. maja 1942, je komunistična patrolja potrkala na našo hišo v Zapotoku. Arti je partulji povedal. Vprašal je za Franca. Ko je moj brat prišel, je Arti začel biti Franca s palico vprico mojih revnih staršev, sester in bratov. Ko se je palica zlomila, je na-

daljeval svojo „osvobodilno“ akcijo s tem, da je bral nedolžno žrtev. Nekateri sosedje so se zbrali okrog krvavega pozorišča. Arti se je obrnil k množici in rekel: „Sram vas boji, da ste imeli to svinjo tako dolgo v svoji sredi. Ali niste znali z njim obračunati že doslej? Eden od naših terencev je opazoval tega psa in njegovo protikomunistično delo ter nam vse poročal. Sedaj bo dobil svoje že dolgo zasluženo plačilo...“

Moj starši so prosili Artija, naj Franca izpusti, ker ni nikomur storil nič zalega. Artijev odgovor je bil: „Uklenite tega vraga in ga odpeljite!“ Komunistična patrolja ga je privlekla v Sodražico ter ga zaprla. „Ljudsko sodišče“ ni vedelo, kaj naj s Francem stori. Ali naj ga obsodijo na smrt? To bi torej bila prva komunistična smrt na obsodba v dolini Sodražice. Kaj bodo ljudje mislili o tem zločinu? Poslali so Ludvika Lušina, komunisto, ki je Franca dobro poznal, da bi ga še zadnjokrat poskušal pregovoriti. Ludvik Lušin je pozneje sam povedal: „Svetoval sem Francu, naj bo pameten. Deljal sem mu, naj reče, da ne nasprotuje komunizmu in da je pripravljen sodelovati z OF. Toda Franc je vztrajno trdil, da tega ne bo storil...“

Ker Franc ni sprejel komunistične ponudbe, so ga poslali k mučilem. Neusmiljeno so ga bicali in mučili. Nato

so ga z vozom prepeljali v Bončar, kraj njegove usmrtnice. Ker so se bali ljudi, so sklenili, da bodo to krvavo delo izvršili ponoči 30. maja 1942. Franc je moral stati na robu groba. Komunistični očividec je povedal, da je tisti trenutek lung zasijala na pozorišče. Franc je stal mirno in gledal v kraj svojega „počitka“. Nato je iz žepa potegnil molitvenik in začel moliti. Iznemada je strel iz puške pretrgal tihoto noči. Iz največje bližine je Jože Kovačič iz Zigmarič, poslal kroglo Francetu v glavo... Moj 33 letni brat je padel v grob. Molitvenik mu je padel iz rok. Navzoči so mu ga vrgli na hrbet nakar so ga zasuli s prstjo.

Na srečo smo našli Francov grob v gozdu 19. avgusta 1942. Takoj sem spoznal njegovo truplo. Glava je bila razmesarjena. Molitvenik mu je še ležal na hrbtu. Dvignil sem jopič in srajco z njegovega hrbta. Znaki strašnega bičanja in udarcev. Položili smo Francovo truplo v krsto in ga prepeljali na pokopališče sv. Marka. Med pogrebnim sprevedom — na poti 15 kilometrov od kraja usmrtnice do pokopališča sv. Marka — so dobri ljudje iz doline Sodražice obsipali krsto s cvetjem. Mrtvi Franc je dobival priznanje med ljudstvom za svoje nesebično delo in še več, za svojo mučeniško smrt. Komunisti so mislili, da so se znebili nevarnega nasprotnika. Takrat niso mislili, da bo

kri zbudila na stotine novih sovražnikov. Komunisti so hoteli uničiti njegovo katoliško vero, toda niso spoznali, da bo Francov duh živel naprej. Prepričani so bili, da so zmagali, ko je bil bil on mrtev. Veličasten pogrebni spreved mučena je bil dokaz njihovega moralnega poraza. Komunisti so videli, da so ljudje, za katere so menili, da so na njihovi strani, sedaj govorili, brez besed proti njim. Toda, če ne bodo mogli kontrolirati misli ljudi, bo postajalo zanje vedno bolj nevarno in bodo izgubili igro. Kaj naj stori jo?

Noč groze

Naša družina je običajno preživela tisti usodni večer 26. avgusta 1942. Bilo je ravno teden dni po pokopu mojega brata. Kakor vsak večer, smo tudi sedaj molili rožni venec. Kdo bi si mislil, da bo ta večerna molitev sedaj zadnja v naši družini...

Voščil sem svojim staršem, bratu Janezu in trem nad deset let staram sestram lahko noč in šel po stopnicah v svojo spalnico. Nisem spal dobro uro, ko me je zbudilo lajanje našega psa čuvaja. Skozi okno sem videl skupino oboroženih komunistov, ki so se bližali naši hiši. Takoj sem vedel za pomen tega nočnega obiska. Nekaj strašnega se bo to noč zgodilo!

(Nadaljevanje na 3. str.)

Novice iz Slovenije

Na Koroškem in Štajerskem so imeli 17. avgusta hudo nevihto. Neurje z močnim vetrom, ki je raval drevice in odkrival strehe, je spremljala tudi toča, zlasti okrog Tolstega vrha nad Ravnami, v Mislinjski dolini, na področju občine Slovenska Bitrica ter v Slovenskih goricah. Tu je toča v Tratah, Zgorjem Gašteražu, Žitemcah, Zgornji Ščavnici, Ledineku in okoliških vaseh potolkla vinograde ter letošnji vinski pridelek do 80 odstotka. Prav tako tudi na področju radgonske občine v vinogradniških krajih okoli Negove v Apaški kotlini ter okoli Murščaka. Tu je padala toča debela kot oreh skoro pol ure. Ponekod je bilo do pol metra visoko ter je povsem uničila letošnji pridelek po vinogradih in sadovnjakih.

Umrli so v Ljubljani: Minka Zagorčič roj. Vidmar, Heda Puteani roj. Jakša, vdova po majorju, Nežka Tegelj, Marija Venier roj. Pretnar, Franc Sterle, tesar v p., Stanka Petranovič roj. Per, Karel Ajdič, upok., dr. Vesna Rajer-

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Zadnja številka Svobodne Slovenije, ki je bila posvečena žrtvam komunističnega nasilja v letu 1942 v Sloveniji v razdobju od umora dr. Lamberta Ehrlicha do umora dr. Marka Natlačena, je vzbudila splošno pozornost. Od številnih strani — iz vseh slojev slovenske emigrantske skupnosti — smo dobili priznanje in čestitke. Zlasti od staršev doraščajoče mladine. Ti so nam zadrževali, da jo bodo skrbno hranili, da se bodo otroci še pozneje vedno lahko sami prepričali, kako strahovitih zločinov so se posluževali komunisti v svojem boju za oblast, s katero so nad slovenskim narodom vzpostavili svojo diktaturo.

Nekaj izvodov te številke imamo še na razpolago. Kdor je še nima, naj poišči in si jo zagotovi, dokler je še v zalogi.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Zdenka Hribarja in njegove žene g. Antonije roj. Smole se je rodila hčerka. V župni cerkvi v Ramos Mejiji jo je krstili na ime Helena Mateja g. Jurij Rode, za botra sta pa bila Marijan Hribar in ga. Ljudmila Hribar. Srečni družini naše čestitke.

† Franciška Peternelj roj. Regen. V četrtek, dne 31. avgusta, so se s 75 letno starostjo v Lujanu iztekli dnevi življenja vzorni slovenski krščanski ženi in materi Franciški Peternelj roj. Regen. Njen pogreb je bil naslednjega dne, 1. septembra, s pogrebno mašo v baziliki lujanske Matere božje. Opravil jo je slovenski lazarist g. Janez Jeretina, ki je nato vodil tudi pogrebni spoved na pokopališču. Rajno Franciško Peterneljevo je poleg njenih sinov, hčera, zeto, snah, vnukov in vnukinj spremljal veliko slovenskih rojakov iz Lujana in tudi iz Buenos Airesa.

Rajna Franciška Peternelj je bila doma iz Gorenje vasi pri Škofji Loki. Njen mož je bil več let poštar v Žireh. Begunska leta je z družino preživela na Koroškem. V Celovcu ji je umrl mož. Ostala je sama. S svojimi sinovi in hčerami je prišla v Argentino leta 1948

Morel, zdravnica onkološkega inštituta, Anton Gabrijelčič, v. gradbeni delovodja v p., Marija Pernek roj. Možina, Olga Petrič roj. Kunc, Franc Novak, prof., Jože Vidmar, zidarski mojster, Franc Jan, obratovodja rudnika v p., Alojzija Godec, Rado Janežič, v. gradbeni tehnik v p., Vera Mulec, Terezija Feltn roj. Šušteršič, Kristo Perko, prof. glasbe in pevovodja, Terezija Prebil, Marija Dovjak roj. Petrič, Jože Leben, upok. in ing. Saša Dev, arhitekt v Mariboru, Ana Gros roj. Perme v Srednji vasi, Vinko Podgoršek v Kranju, Ernesta Belič roj. Muzenič v Kopru, Tone Grabeljšek na Vrhniki Stane Vovk, upokojen v Novem mestu, Franciška Dolenc, vdova Sifrer v Praprotnem, Marija Vavpetič roj. Habing v Šmarci, Janko Stariha, upok. v Črnomlju, Zvonko Belec v Kamniku, s. Dolores Ber-Alojz Poren v Celju in Marijana Bernik roj. Kržišnik v Škofji Loki in ing. Jože Jelenc v Mariboru.

ter se je z njimi naselila najprej v mestu Jauregui, nato pa je vse do smrti živela v Lujanu. Tu je bila znana tudi domačinom zaradi vsakodnevnega obiska Marijine bazilike ob izpostavitvi Najsvetejšega od treh popoldne. S svojimi vnuki je redno molila pred milostno podobo brezjanske Marije po slovensko rožni venec. Ob isti uri na prvi petek je bila tudi zadnjič v cerkvi predno je nastopila zadnje zemeljsko pot na pokopališču.

Za rajno žalujejo sinovi Jože, Polde in Miha; hčere Marica por. Golob, Cilka por. Hronsky, Anica por. Marinič; snahi Jožica roj. Kenda in Ivanka roj. Kržišnik; zeti Franci Golob, Jurij Hronsky ter Jože Marinič ter 15 vnukov in vnukinj. Vsem izrekamo obridki izgubi drage stare mame, mame in tašče iskreno sožalje, rajni Franciški Peternelj pa želimo nebesko srečo za vsa dobra dela, ki jih je bilo polno njeno življenje ter za vso vero in globoko zvestobo Mariji in njenemu božjemu Sinu. Njeno truplo pa naj mirno počiva v bližini Lujanske Matere božje.

† Marija Lavrenčič. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je dne 31. avgusta umrla ga. Marija Lavrenčič roj. Silvester. Za rajno žalujeta v Argentini njeni dve hčerki gospe Marjana Marnova s hčerko Tereziko in ga. Barbara por. Dolinar z družino; v Ljubljani hčerka Agna, v Salzburgu pa njen sin g. Nace Lavrenčič. Vsem ob bridki izgubi ljubljenе mame, stare mame in tašče izrekamo globoko sožalje, rajni Mariji Lavrenčič pa želimo večni mir in pokoj.

CARAPACHAY

V soboto, 2. septembra, ob 9.45 zjutraj se je zgodila velika avtomobilska nesreča. Na cesti št. 8 pri mestu Arrecifes, na ostem ovinku se je avto hotel izogniti nasproti idočemu, v katerem so se vozili gg. Janez in Peter Amon, ga. Mečka Amon in triletni sinko Janko Amon, ter se je trikrat prevrnil. Malega Janka Amona je hudi sunek vrgel skozi zadnje okno iz avtomobila in je padel tako nesrečno, da je umrl za posledicami težkih poškodb dve uri nato v bolnišnici v mestu Arrecifes. Vsi

ostali so ostali čudežno skoraj nepoškodovani le z malimi poškodbami.

Malega Janka so še isti dan položili na mrtvaški oder, kamor so ga hodili kropit številni znanci in prijatelji. Njegovo krstico so zasuli z belim cvetjem. V nedeljo ob 11 je bil pogreb na pokopališču Olivos ob velikem številu prijateljev in znancev. Molitve in vodstvo pogreba ter poslovilne besede Jankotu v slovo je imel ž. g. Matko Borštnar.

Malega Janka so v ponedeljek položili v grob starega očeta, Milana Amona, ki je umrl pred tremi meseci in ki je tako ljubil svojega prvega malega vnuka Janka. Sedaj oba skupaj počivata in čakata vstajenja.

Hudo prizadeti družini izreka iskreno sožalje tudi Svobodna Slovenija.

Vestnik SFZ

V nedeljo, 3. septembra je bil lahko-atletski turnir v Slovenski vasi za 6. športne dneve.

Rezultati so bili sledeči:

SDO

Skok v daljavo: 1.) M. Sušnik, (SV), 3,65 m; 2.) M. Pirc, (Carap.), 3,55 m; 3.) A. Klemen, (SJ), 3,31 m.

Skok v višino: 1.) A. Mažgon, (SV), 1,20 m; 2.) M. Bavdek, (SV), 1,15 m; 3.) R. Guzelj, (SV), 1,05 m.

80 metrov: 1.) R. Levstik, (SJ), 12" 4/10; 2.) A. Mažgon, (SJ), 12" 6/10; 3.) M. Poberžnik, (SJ).

300 metrov: 1.) A. Mažgon, (SV), 55" 5/10; 2.) M. Sušnik, (SV), 57"; 3.) A. Klemen, (SJ), 1'05".

V tem turnirju je zmagal odsek iz Sloveske vasi s sledečimi točkami:

Slovenska vas	57 točk
San Justo	40 "
Carapachay	6 "

SFZ

Skok v daljavo: 1.) T. Kovač, (SJ), 5,07 m; 2.) L. Reven, (SV), 5,05 m; 3.) J. Horvat, (RM), 5,03 m.

Serijski 400 m: 1. serije: 1.) Poberžnik J. (SJ), 1'5"; 2.) F. Kogovšek (R. M), 1'8"; 3.) F. Sušnik (SV), 1'10". 2. serije: 1.) T. Kovač, (SJ), 1'5"; 2.) R. Sušnik, (SV), 1'6"; 3.) C. Jan, (SV), 1'9".

Skok v višino: 1.) J. Horvat, (RM), 1,47 m; 2.) A. Frontini, (SJ), 1,46 m; 3.) M. Goljevšek, (SV), 1,45 m.

Tek 100 m: 1.) J. Poberžnik, (SJ), 12"5/10; 2.) M. Goljevšek, (SV), 12" 6/10; 3.) V. Barle, (SV), 13".

Tek na 1500 m: 1.) M. Bezlaj, (RM), 5'30"/6/10; 2.) L. Reven, (SV), 5'46"/2/10; 3.) F. Kogovšek, (RM), 5'50".

Final 400 m: 1.) J. Poberžnik, (SJ), 1'4"/6/10; 2.) T. Kovač, (SJ), 1'5"; 3.) R. Sušnik, (SV), 1'6".

Met kroglice: 1.) M. Goljevšek, (SV), 10,07 m; 2.) S. Babnik, (RM), 9,28 m; 3.) V. Barle, (SV), 9,11 m.

Met diska: 1.) J. Draksler, (SJ), 26,22 m; 2.) S. Urbanija, (SV), 25,90 m; 3.) M. Goljevšek, (SV), 22,02 m.

Tek na 3000 m: 1.) T. Kovač, (SJ), 11' 39"/5/10; 2.) M. Očakar, (SJ), 11'52"/5/10; 3.) M. Bezlaj, (RM), 12' 6".

S tem tekom je bil zaključen lahko-atletski turnir, v katerem je zmagal odsek iz San Justa, končna razdelitev točk je bila sledeča:

San Justo	83 točk
Slovenska vas	68 "
Ramos Mejia	52 "
Morón	3 "
San Martín	2 "

NAMIZNI TENIS IN ŠAH:

Tudi v tej panogi se nadajujejo športni dnevi. V soboto, 26. avgusta je gostoval odsek iz Morona v San Justu, kjer je dobil točke proti domačemu moštvu.

V šahu pa je zgubil točke odsek iz Morona.

Na polju znamenje stoji

Sredi argentinske pampe stoji sedaj znamenje, kot da bi bilo prestavljeno iz Slovenije, ki jih ob poteh toliko priča na nesreče, pa tudi na slovensko vernost.

Pred letom dni je na tistem mestu avtomobilska nesreča pretrgala nit mnogo obetajočega življenja mlademu slovenskemu fantu — Robertu-Boju Petričku. Kakor je bil mladi Boj tesno povezan s slovensko tradicijo, tako je tudi ljubil argentinsko zemljo. Zato mu je tudi družina s pomočjo prijateljev postavila po starodavni slovenski šegi sredi brezbrežne pampe skromno, a lepo znamenje.

S pomočjo matere, ge. Danice, brata Boštjana in neveste, gđc. Silvije Greco, so prijatelji na kraju nesreče, 489 km iz Buenos Airesa proti mestu Santa Rosa, malo pred mestom Pellegrini, tik ceste na posestvu g. Molfersa in z njegovim prijaznim dovoljenjem, sestavili v soboto, 2., in nedeljo, 3. septembra, do tja v kosih prepeljano znamenje.

Načrt zanj je napravil arh. Jure Vombegar po ideji prastarega znamenja iz Podgorja pri Kamniku iz leta 1510. Načrt za vlivanje je pripravil stud. arh. Andrej Duh, vili ga pa je go. sože Vodnik, ki ga je s prijatelji na licu mesta sestavil in utrdil.

Znamenje je železobetonski steber s križem, vanj je vlooben poleg imena in

NOGOMET:

Turnir v nogometu se bo nadaljeval v nedeljo, 10. septembra na igrišču Slovske vasi, kjer bodo igrali ob 8.30 Morón — San Martín; ob 10.30 pa Ramos Mejia — Slovenska vas.

OBVESTILA

Sobota, 9. septembra:

V Slovenski hranilnici Ramos Mejia, ob 20 predavanje dr. A. Šimenca: Razvoj perspektive latinskoameriškega trga V Slovsškoveu domu ob 18 roditeljski sestanki

Nedelja, 10. septembra:

Romanje Družabne pravde v Boulogne sur Mer, Esnaola 1130, romarska maša ob 11.

V Našem domu, San Justo, mladinski dan. Začetek ob 8 z mladinsko mašo V Slovenski vasi ob pol 4 popoldne koncert slovenske pesmi. Izvajajo otroški zbor.

V Slovsškoveu domu ob 18 spominska proslava za pok. župnikom Janezom Kalamom.

Torek, 12. septembra:

V Slovenski hiši bo imela ga. Anica Kraljeva ob 16 predavanje o zanimivem vprašanju.

Sreda, 13. septembra:

V Slovsškoveu domu ob 18 sestanek misijonskega krožka.

Nedelja, 17. septembra:

V Slovenski hiši po mladinski maši zvezna sestanka SDO in SFZ.

V Berazateguiju ob 14.30 mladinska čajanka s šaljičnimi točkami. Pred čajanko koncert krajevnega mladinskega okteta pod vodstvom J. Omahne.

V Ateneu Don Bosco, R. Mejia, ob 11 koncerteblirana maša in blagosloviitev zastave Slovenskega državnega gibanja. Na slovenski pristavi v Castelarju ob 16 predavanje R. Smersuja o okrožnici Pavla VI. Napredek narodov.

Sobota, 23. septembra:

V Slovenski hiši ob 17 sestanek SKAD-a. Predava dr. V. Brunen o sporu med rodovi v emigraciji.

Vsak teden ena

ZNAMENJE

Jeremija Kalin

*Znamenje stoji v samoti,
bela cesta mimo gre.
Kam drviš, vozač, v slepoti?
Ustavi se: sem znamenje!*

*Bela cesta v dolgi črti
kača je — jaz prst navpik:
zemlje in neba dotik,
srečanje življenja v smrti.*

*Cesta dolga — kot življenje
meniš — a že vstaja piš,
ki te vrže v stran... Vse sën je?
Skloni glavo, ozri se v križ!*

letnice tudi vstali Kristus.

V nedeljo je spomenik blagoslovil in pri njem maševal ž. g. Jure Rode. V svojem govoru je naglašal, da ta spomenik stoji kot izraz spomina in ljubzni do pokojnega Boja, pa tudi na vsa druga slovenska življenja, preminula v nesrečah v zadnjih letih, predvsem za Tomaža Kralja in Božidarja Vivoda. Kot je neskončna pampa sprejela vase ta križ, tako naj tudi Bog sprejme v svojo neskončno ljubezen mlada življenja.

Kogar pa bi v bodoče pot zanesla tam mimo, naj postoji pri znamenju, se spomni pokojnih in pomoli za pokoj njihovih duš.

V Slovsškoveu domu ob 20 predavanje dr. F. Zaklja: Potovanje po Bližnjem vzhodu. Številne skioptične slike

V Našem domu, San Justo, gomladanski večer

Nedelja, 24. septembra:

V Slovenski vasi XV. mladinski dan

Nedelja, 1. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu peta velika tombola.

Sobota, 14. oktobra:

V Slovsškoveu domu otvoritev razstave Slovenskega izseljskega tiska

Nedelja, 15. oktobra:

Praznik slovenske besede. Celodnevna prireditev ob obletnici Slovsškovega doma.

Slovenski srednješkolski tečaj sporoča:

Ob stoletnici ustanovitve slovenskega gledališča srečanje z Ivanom Cankarjem. Pripravljata prof. Al. Geržinič in režiser Nikolaj Jeločnik. 23. septembra ob 19.30 v Slov. hiši. Vabljeni dijaki srednješkolskega tečaja in njihovi starši.

IX. kulturni večer Slov. kult. akcije ob izidu prvih knjig jubilejnega desetega letnika njenih izdanj bo 16. septembra ob 19. uri — tokrat v Slovsškoveu domu v Ramos Mejiji. Na sporedu so poleg nagovorov Epilog k Iskanjem, ki ga bo prebral avtor. Nato prijateljsko srečanje pri mizah. Na razpolago bo hrana in pijača v režiji Slovsškovega doma po prosti izbiri udeležencev. Zaradi priprav prosimo, da prijavite udeležbo do 12. sept. na tel. 69-9503.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Zedinjena Slovenija obvešča svoje člane, da se bili z veljavnostjo od 1. septembra dalje odjavljeni pri zavarovalnici vsi tisti, ki so za daljši čas v zaostanku s plačilom članskih prispevkov. Društvo mora namreč zavarovalnici vsak mesec redno plačevati zavarovalne premije in mora torej za tiste člane, od katerih ni prejelo članarine, zalagati iz glavne blagajne, kar je v škodo drugemu delovanju.

Ker je zavarovalnica izjemoma pristala na ugodnost, da moremo djavljene člane v določnem roku spet prijaviti brez težjih formalnosti, predvsem brez nove zdravstvene izjave, prosimo, da vsi člani v najkrajšem času poravnajo svoje obveznosti in društvo tako prihrani težave s ponovnim prijavljanjem, sebi pa preprečijo nevarnost, da jih morda zavarovalnica ne bi več sprejela.

solski odsek Zedinjene Slovenije se zahvaljuje igralskemu odseku doma iz Carapachaya in g. nadzorniku A. Petelinu ter vsem nastopajočim za najlepše uspele prireditve.

CERKVENI OGLASNIK

Duhovne vaje SKAD-a za fante: 29., 30. septembra in 1. oktobra v Adrogueju; za dekleta: 8., 9. in 10. sept., ulica Montevideo 1372. Pričetek 8. septembra ob 19.

Dr. Jože Bajlec

contador público nacional
BILANCE — DAVKI
KNJIGOVODSTVO
CONTROLLERS
Lavalle 710, piso 5 of. C
Capital
T. E. 32-9669, 32-1848

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, of. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

(Nadaljevanje z 2. str.)

Tekel sem v sosednjo sobo, od koder držijo vrata na podstrešje. Zagrabil sem lesteve, odprl vrata, splezal po levstvi ter jo potegnili za seboj in zaprl vrata za seboj. Medtem se je okno na vežnih vratih razbilo. Komunisti so se skozi razbito okno v vežnih vratih prehnili v vežo. Istočasno sta mati in oče prišla iz svoje spalnice. Prestrašena sta začela klicati na pomoč. Toda komunisti so ju prisilili k molku. Nekdo je namreč s kopitom udaril mojo mater po glavi, da se je opotekla. Nato je porinil njo in očeta v predsobo, kjer je mojega brata Janeza ter moje tri sestre že stražil komunist Vinko Lušin iz Kota.

Ko so moji starši prišli v predsobo, je moj oče začel na glas moliti kesaenje. Toda, ko je družina začela moliti rožni venec, jim je komunistična straža to prepovedala. Prestrašena in močno ranjena zaradi udara je moja mati prosila za kozarec vode. Nasilnež ji je oporekel z nesramno opazko ter ji prepovedal piti vodo. Komunisti so neprestano spraševali mojo mater, kje sem jaz. Vedeli so, da sem doma; moja postelja in moja obleka v moji spalnici sta bila dokaz za to. Niso me videli, da bi ušel iz hiše... Moram biti nekje v hiši... toda kje?

Medtem je komunistična drhal ropala našo imovino. Dejansko so nas

„osvobodili“ vsega — in resnično vsega! ko je bilo ropanje končano, je nekdo vprašal: „Ronko, kaj naj storimo sedaj?“ Ronko, poveljujoči častnik, je odgovoril: „Prav to, in nato...“ Ni končal svojega stavka. Neki komunist je vstopil v sobo in začel psovati moje starše in brata Janeza tako, kakor more to samo vrag.

Ko je ta rdeča zver končala svoj govor, je ukazal stražam, naj ločijo mojega očeta od družine. Moja mati, sestre in Janez so prosili komuniste, naj očeta spustijo. Toda, kamen, mslim, bi pokazal več usmiljenja, kakor komunist! Nasilno je moral oče zapustiti sobo. Še en pogled na svojo ljubljeni ženo, še zadnji pogled po svojih otrokih, ki jih je toliko ljubil, in odšel je na morišče.

Med potjo in smrt v klet je moj oče glasno molil. Moje sestre so ga slišale govoriti: „Jezus, Tebi želim, Jezus, Tebi umrjem, Jezus, Tvoj sem živ in mrtev...“

Morda oče ni končal molitve, ki ga je v klet komunist s puškinim kopitom udaril po glavi. Moj oče, 63 let star, dober katoličan, se je mrtev zgrudil na cementna tla.

Smrt Janeza, mojega paralitičnega brata

Janez je bil drugorojenec v naši družini enajstih otrok. Ko je bil še

majhen, se je močno prehladil. Po dolgi in težki bolezni je ostal paralitičen za vse življenje. Kljub temu, in morda prav zato, je bil Janez zelo nadarjen mladenič.

V tej noči groze, je Janez premišljeval... Oče je odšel... sedaj je najbrž že mrtev. Kdo bo naslednja žrtev? In če bodo tudi njega ubili, kako bodo komunisti opravičili ta zločin ljudstvu? Kajti, kakšno škodo more komunizem napraviti paralitičnim človekom?

Janez je kmalu lahko ugotovil, kakšna je komunistična logika. Ista krvnina, ki sta odpeljala očeta, sta se vrnila v sobo. Dvignila sta posteljo, na kateri je ležal pohabljeni Janez in ga odnesla v klet. V svoje skrivališče sem slihal iz kleti ropanje posode. Nisem mogel razumeti, kaj to pomeni. Niti slutil nisem, da so s hruščem komunisti zadušili pok pištote, s katero so pognali Janezu kroglo v čelo.

Ko so se prepričali, da Janez in njegov oče nista več med živimi, so se komunisti vrnili v sobo. Niso še končali s svojo krvavo orgijo. Na svojem mrtvaškem spisku so imeli to noč še eno žrtev... moja mater.

Dnevi solza in žalosti

Kazalca na veliki stenski uri v sobi sta se počasi bližala polnoči. Ozračje v sobi je bilo zavito v smrtno tišino. Celu

NAŠ DOM

SAN JUSTO

MLADINSKI DAN

Nedelja, 10. septembra 1967

8.00 mladinska maša
9.00 zajtrk
10.00 mladinsko zborovanje
12.00 kosilo
14.00 odbojka
16.00 telovadni nastop
nato prosta zabava

Sodeluje orkester Planika

Vabljeni!

SEPTEMBER
23

PRIDITE IN VESELITE SE Z NAMI
VOLILI BOMO KRALJICO
VESELE IGRE IN DARILA

Sodeluje orkester PLANIKA

NAŠ DOM

Hipólito Irigoyen 2756

San Justo

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4153, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central BFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.— Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.— Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Walleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

KAM BOMO ŠLI V NEDELJO, 1. OKTOBRRA?

MI GREM V SI NA
TOMBOLO
SAN MARTIN

Za boljšo postrežbo naših vedno številnejših strank, bodo od 1. septembra 1967 dalje uradne ure sledeče:

**ob torkih, četrtkih
in sobotah
od 16 do 20 ..**

SLOVENSKA HRANILNICA

Bm. Mitre 97 Ramos Mejia
T. E. 658-6574

**PRISPEVAJTE V TISKOVI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!**

**Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK**

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20

Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13

Slomškov dom

v nedeljo, 10. septembra ob 18

SPOMINSKA PROSLAVA

za pokojnim dušnim pastirjem Janezom Kalanom

Spored: — sv. maša s pridigo prelata Franceta Novaka

- Pokojni g. Kalan med nami: skioptične slike
- Gozdič je že zelen, poje mlad. oktet iz Berzateguija
- Spominski govor univ. prof. dr. Tineta Debeljaka
- Recitacije iz del pokojnega pisatelja
- Žalostinke, poje ramaški cerkveni zbor

Vabljeni vsi rojaki

Globoko žalujoči:

očka Janez in mamica Metka ter vse ostalo sorodstvo

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so prišli kropit našega malega Jankota in mu darovali cvetje. Zahvaljujemo se vsem, ki so nas tolažili v tem težkem trenutku. Posebno se še zahvaljujemo č. g. Matku Borštarnarju za vso tolažbo, za vse molitve in vodstvo pogreba ter vsem ostalim, kateri so spremljali našega malega JANKOTA AMONA na njegovi zadnji poti.

Žalujoči:

očka Janez in mamica Metka ter vse ostalo sorodstvo

Razvoj perspektive
latinskoameriškega
svobodnega trga

Predava dr. Anton Šimenc

v soboto, 9. septembra, ob 20

SLOVENSKA HRANILNICA

Bartolomé Mitre 97, Ramos Mejía

SDO

EFZ

Slovenska vas

XV. MLADINSKI DAN

24. septembra

na športnem igrišču

V globoki žalosti sporočamo, da nas je dne 31. avgusta t. l. v 75. letu starosti zapustila naša preljuba, draga in nepozabna mama, stara mama in tašča

Franciška Peternelj roj. Regen

Dne 1. septembra smo se poslovili od nje s sv. mašo v lujanski baziliki, nakar smo njene zemeljske ostanke položili k zadnjemu počitku na lujanskem pokopališču.

Jože, Polde, Miha, sinovi; Marica por. Golob, Cilka por. Hronsky, Anica por. Marinič, hčere; Jožica roj. Kenda, Ivanka roj. Kržišnik, snahi; Franci Golob, Jurij Hronsky, Jože Marinič, zeti; vnuki in vnučkinje

Lujan — Jauregui — Gorenja vas

Prijateljem in znancem sporočamo, da je v četrtek, dne 31. avgusta, odšla po zasluženo plačilo naša dobra mama

Marija Lavrenčič roj. Silvester

Sveta maša zanjo bo dne 12. septembra 1967 ob 19 v kapeli Slovenske hiše.

Nace, sin;

Marijana por. Marn z družino, Barbara por.

Dolinar z družino in Agna, hčerke

Ljubljana, Salzburg, Buenos Aires.

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

Na osvetljenih skalah je zaplavala senca. Peter je vedel, da se bo izza njegovega hrbita od nekok pripeljal orel. Prihulil se je še bolj v skrivališče in videl prileteti orlico z zajcem v krempljih. Sedla je najprej na dokajšen kamen na robu votline, nekaj časa poseдалa, poprijela plen s kljunom in ga odnesla nerodno racaje v globino. Orel, ki je priletel dobro uro kasneje, je napravil prav tako. Za strel je bilo dokaj predaleč. Če bi se pa mogel še kakih dvesto metrov približati, bi ga s kroglo dosegel.

Peter je počakal, da je orel odletel. Potem je začel znova plezati po stenah, dokler ni ugotovil pripravnega mesta nasproti gnezdišču. Le do njega ne bo lahko priti. Jutri poskusi. Danes bi tako več ne opravil. Bi ga noč prehitela.

Peter se je vrnil v Ukanc že za dne. Resa se ga je sprva ogibal. Pes se je bal, da bo ozmerjan. Pa Peter in Špelca sta se zanj komaj utegnili zmeniti.

V družbi zvečer Peter ni bil nič prave volje. Bil je truden in za drugi dan ga je čakalo še težje delo. In čimdalje bolj pogosto so ga spreletavale misli na žandarja Kranbergerja in na Znojevega Martinča, kakor bi bil vedel, da prav takrat Martinč zadržuje zanko, ki jo je bil nastavlil Kranbergerju.

Peter je odšel spat v čudnikov stan. Bil je sam. Čudnikovi so svoj Ukanc že pred nedeljo potrebili. Sredi noči ga je prebudil Resa. Pognal se je proti durim in glasno zalajal. Peter je prislusnil. Nekdo je skušal odpreti, pa mu ni uspelo. Je bil Peter snoči vrata zapahnil. Le kdo bi utegnil biti?

Zunaj je potrkal: „Peter, odpri!“

„Kdo je?“ Peter ni mogel verjeti, da sliši Martinčev glas.

„Jaz, Martinč. Odpri, pa brži!“

Lovca je poskočil raz ležišče, urno odprl vrata, odskočil nazaj in segel po puško. Zunaj je v luninem svitu zagledal čop svetlikajočega se perja na trdem žandarskem klobuku in puško in bajonet.

„Psst. Tiho bodi in nikar ne vpij. Ti že povem.“ Martinč je snel puško z rame in stopil čez prag. Resa je utihnili, je pa še vedno sumljivo ovohaval Znojevega, ki je Petru že pomolil žganje.

„Počemu si se vendar tako našemil?“ je bil Peter radoveden.

„Saj sem ti pravil,“ je začel pripovedovati Martinč. „Sem bil izvohal, da je Kranberger začel zalezovati mojo sestrično. Dekle se ga je otepravalo, pa je le tiščal za njo. Za nočjo sva se pa domenila, da mu odpre, samo, da mora

63 puško pa klobuk in sabljo pustiti zunaj. Ves večer sem oprezoval okrog hiše in sem že mislil, da ga ne bo. Šele okrog polnoči je prismradil. Ni dosti manjkalo, da mi ni glasno ušel smeh, ko sta se prerekala. Kranberger je tiščal k njej, ona pa da ne. Da se boji orožja, da bo pred vsem Bohinjem osramočena, če kdo spazi, da je prišel žandar od nje. Že sem mislil, da se ne bo vdal, pa je preveč babjek, da bi bil mogel strpeti. Odšel je od okna, odložil vso svojo žandarsko ropotijo in jo skrivil v listje v šupi. Marjanca mu je res odprla. Preden se je primotal do nje, sem bil jaz z znamenji njegove žandarske oblasti že na koncu vrta. Pa še mamno sem grede zbudil, kakor sva se bila z Marjanico domenila. Ej, je nabrita. Dovolj izgovora je imela, da se je vsiljivca znebila. Zdaleč sem še videl, kako se je podvival po lestvi navzdol in jo brž odnesel na rami za hlev. Zamikalo me je, da bi se vrnil in se Kranbergerju izza kakšnega vogala smejal, kako bo iskal svoje orožje. Pa se mi je zdelo prenevarno. Bi me utegnil izhovati. Potem bi me pa na kakšno sorto prisilil, da bi moral vse skupaj vrniti. Nič, sem si mislil. Še pes, ki klobase ukrade, stisne rep med noge in jo brž popiha. Sablja mi je delala preveč napotja, sem jo pa v jezero vrgel. Puško in klobuk pa še pred dnevem zanesem v Komarče, v kakšen tak kraj, kamor boš kvečjemu ti kdaj zašel.“

„Prav,“ se je oglasil Peter. „Še pomagal ti bom. Potem pa ti meni pomoreš, da napravim zasedo za orle.“
Martinč je legel in zaspal. Ob prvem svitu ga je Peter zbudil. Zginil je med grmovjem, kakor bi se bil v zemljo vdrl. Zjutraj je bil Peter take volje, da bi najrajši glasno prepeval. Pa ga je bilo sram. Bi rekli, da se ga je navsezgodaj napil. Špelca bi bila seveda radovedna, kaj je njenega fanta čez noč tako udobrovoljilo. Pa se je pošalil, da se veseli plezanja po nevarnih vrtoglavih višavah v stenah Komarče. Preden ga je Špelca utegnili posvariti, naj pazi, da se mu kaj ne pripeti, je že odšel. Sonce je že davno vzšlo, preden je Peter prispel do Martinča, ki je bil puško in klobuk že sam skrivil. Pa sta še čakala. Orla še nista vzletela na lov. Martinču so bile navade kralja planin manj znane. Da jima hitreje mine čas, mu je Peter razlagal, kako je orel oprežen ptič. Če opazi, da kdo zalezuje njegovo gnezdo, rad začne spuščati žive mladičeve kar zviškoma. Tega v Komarči stara dva ne bosta mogla delati, ko gnezdita pod previsom, pa je vendar bolj prav, da se prej vsake majhne spremembe v bližini orlišča privadita. Zato bosta že danes naredila koč, streljati pa misli Peter šele kasneje, ko mladiča že spodrasteta.

„Lej jih,“ je presekal Martinč lovčeve pripovedovanje in pokazal orla in orlico, ki sta se peljala s široko razprostrtimi perutnicami proti grebenu Pr-

šivce. Starih dveh že davno ni bilo nič več videti, ko sta se Peter in Martinč pričela spuščati po skalah navzdol. Oba sta bila vajena višin, pa nobenega ni mikalo, da bi pogledovala v globino pod sabo. Le bolj k steni sta se obračala. Martinču se je skoraj začelo vrteti v glavi. Hiteti nista kar nič mogla, čeprav se je mudilo. Proti koncu se je Peter navezal na vrh, Martinč ga je pa varoval. Spustil se je na skalo, ki je kakor majhen pomol v ogromni stavi štrlela iz strmo odsekane stene. Komaj si je dobro oddahnil od naporenega plezanja, je globoko pod sabo zaslišal svoje ime. Glas je trepetal od strahu in skrbi. Vedel je, da ga kliče Špelca, pa se ni odzval. Za na pol suhim tršatim mecesnom je hitel sedaj čim manj gledal v prepad pod sabo.

„Drži!“ je zaklical Martinču in se pričel vzpenjati. Vseh treh rožnih vencev bi Špelca ne bila zmolila, ko se ji je Peter na njen prejšnji klic že z vriskom oglasil z vrha Komarče. Pri Grmovem stanu pa je nekdo mahal z rokami. Peter je pogledal skozi daljnogled in prepoznal Venceljina.

„Novico o Kranbergerju je za tabo prinesel,“ je sodil Martinč. „Pa midva, kaj ne, nič ne veva.“
„Nič, prav nič,“ je naglo odgovoril Peter in že hitel po stezi navzdol. Znojev ga je komaj dohajal.

(Nadaljevanje prihodnjič)